

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sanctis Cosma [et] Damiano cxxxviii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sanctis Cosma et Damiano

facie ignis effluxi. Dicit ei ciprianus. Ergo crucifixus maior te est. Et demon. Utiq; maior oibus est: et nos et oēs quos hic decipim; traderet igni inextinguibili cruciandos. Cui ciprianus. Ergo et ego amicus debeo fieri crucifixi: ne tantā aliquā penam incurrā. Cui diabolus. Jurasti mihi p virtutes mei exercit; p quas nemo piurare valet q; a me nunq; discederes. Ad quē ciprianus. Te et oēs fumigan; res tuas virtutes p;eno. et tibi et oibus diabolis tuis abrenuncio. et crucifixi salutaris signo me munio. Statimq; ab eo diabolus p;usus discessit. Tūc ciprianus ad ep̄m iuit. Quē vidēs ep̄s et credēs eū venisse vt xp̄ianos in errorem mitteret. ait ei. Sufficiant tibi cipriane bi qui foris sunt. Nichil enī poteris aduersus eccliam dei. Inuicta est enī virtus xp̄i. Cui ciprianus. Certus sum q; inuicta est virtus xp̄i. Narransq; que sibi acciderāt ab eo se baptizari fecit. Qui postmodum tam in sciētia q; in vita valde p;ficiēs: mortuo ep̄o ipse in ep̄m ordinatus ē. Beatā vō virginē iustinā in monasterio posuit et multis sacris virginib; eā ibidē in abbatissā p;fecit. Sanctus autē ciprianus martirib; epl̄as sepe mittebat. et eos in certamine roborabat. Comes autē regionis illi; audiēs famā cipriani et iustine eos ad se p;itari fecit. et an sacrificare vellent requisit. Qui dū in fide xp̄i p;fisterēt firmi: iussit eos in sartagine plenā cera. pice et adipe poni. Que tū eis mirum refrigeriū p;stitit. nec aliqd supplicii irrogauit. Sacerdos autē ydolorū p;fecto dixit. Iubeas me ante sartaginē stare. et p;estim vincam omnē virtutē eorū. Cū ergo iuxta sartaginē venisset dixit. Magnus es deus hercules. et pater deorū iupiter. Et ecce p;tinuo de sartagine ignis exiit. et penit; eū p;sumpsit. Tūc ciprianus et iustina d; sartagine extrahunt. et data sup eos snia p;ter decollantur. Horū corpora cū vij. dieb; ad canes p;iecta māssissent. postmodū romā translata sunt. Nunc autē vt d; placētie req;escūt. Passi sunt autē. vi. kis octobris Circa annos dñi. cclxxx. sub dyocleciano.

De sanctis cosma et damiano cxxxviii

Cosmas d; a cosmos qd est forma vel ornatus. Uel scdm yfidoz cosmos grece d; mūdus latine. fuit enī forma alijs in exemplis ornatus virtutib; bonis. mūdus ab omnib; vicijs. **D**amianus dicitur est a dama quadā bestia que bomil est et mansueta. Uel damianus a dogma qd est doctrina. et ana qd est sursum. Uel a damū qd est sacrificiū. Uel damianus quasi dñi manus ipse enī mansuetudinē habuit in p;uercatione. doctrinam supernam habuit in predicatione. sacrifici-

cium fuit in carnis maceratione. dñi manus fuit in medicinali curatione. A

Cosmas et damianus germani fr̄es in ciuitate egea ex religiosa m̄re noīe theodora nati sunt. Hi arte medicine edocti tantam a sp̄sanco grām acceperūt vt oēs languores nō solū ab hoibus sed etiā a iumentis curarēt. gratis oīa tribuētēs. Marrona autē quēdā noīe palladia cū oīa sua in medicis p;sumpisset. ad sc̄os accessit. et ab eis sanitatē integrā reposcavit. Tūc illa quoddā munusculū sc̄o damiano obrulit. Et cū nollet recipere illa eū sacramētis terribilib; adiuuauit. Quō ille acquieuit recipere: nō quidā ductu cupiditate muneris: sed et deuotioni satisfaciēs offerentis. et ne nomē dñi videret spernere p; quō videbat sic se adiuratū esse. Hoc vbi sanctus cosmas cōspexit p;cepit ne corpus ei; vna cū ipsi; corpore poneret. Sed sequenti nocte dñs cosine apparuit et fr̄em de suscepto munere excusauit. **A**udiens eorū famā p;consul listas eos ad se accersiri fecit. et q; eorū sunt noīa. q; patria. q; fortuna inq;ere cepit. Sancti martires dixerūt. Noīa nra sunt cosmas et damianus. et alios tres fr̄es habem; quorū noīa sunt antonius leoncius et euprepinus. Patria autē nra arabia est. Porro fortunā xp̄iani nesciūt. Iussit ergo p;consul vt fr̄es suos adducerēt. et sil; ydolis immolarēt. Sed cum oīno immolare p;emnerēt p;cepit eos in manib; et pedibus dire torqueri. Cū autē eius tormēta deriderēt: iussit eos catbena ligari et in mare p;cipitari. Sed statim ab angelo de-

De sancto Cosma et Damiano

mari liberantur et ante presidem statuuntur. Ad preses considerans ait. Per vos magnum maleficium vincitis: quia terra tremis et mare sopitis. Deo certe ergo me hec vestra maleficia: et in nomine dei adriani sequar vos. Et hoc dicto statim duo demones affuerunt et eum gravissime in facie ceciderunt. Et ille clamans dixit. Depro: vos o boni viri: ut pro me ad dominum vestrum oratis. Quibus orantibus continuo demones discesserunt. Preses autem dixit. Videtis qualiter adversus me dii indignati sunt: quia eos relinquere cogitabam. Jam ergo deos meos vos non pariter blasphemare. Tunc eos in ignem copiosum iactari precepit. sed tamen eos nil lesit quam potest flamma: persilium longe: et multos de astantibus interemit. Jubetur ergo in culeos suspēdi. Sed ab angelo ipsos custodiēte fatigatis ad modum in cedendo ministris ante presides deponuntur illesi. Tres igitur fratres in carcere fecit recludi. et cosmam et damianum crucifigi: et a populo lapidari. Sed in suos lapides redibant auctores: et quod plurimos vulnerabat. Tunc preses furore repletus eductis tribus fratribus et statim iuxta crucem iussit cosmam et damianum supra crucem a quatuor militibus sagittari. Sagitte vero perierunt plurimos vulnerabant: sed sanctos martires non ledebant. Videns autem preses in omnibus se persusum: usque ad mortem angustissimus: omnes quinq; fratres fecit sic decollari. Memores autem christiani verbi quod dixerat sanctus cosmam: ne in vno sepeliretur: cogitabant quod vellent martires sepeliri. Et ecce subito camelus advenit et humana voce proclamans sanctos in vno loco sepeliri precepit. Passi sunt sub dioleciano qui cepit circa annos domini cclxxxvij. **R**usticus quidam cum post lobos esset messis in campo apertus ore dormiret serpens in eius ventre ingressus est. Evigilans autem cum nichil sentiret domum rediit: et sero facto gravissime torqueri se sensit. Voces igitur miserabiles emittebat: et sanctos dei cosmam et damianum in sui auxilium invocabat. Sed cum dolor spiritus cresceret: ad ecclesiam sanctorum martirum profugit et ibidem eo subito dormiente serpens sicut proos eius intraverat sic exiit. **U**ir quidam longe profecturus: sanctis martiribus cosine et damiano uxorem suam commendavit dās ei signum cuius partem debet annuere si aliquam eam vocaret. Post hoc autem sciens signum diaboli quod ei maritus dederat se in hostem transfiguravit et signum virtutis offerens dixit. Vir tuus ab illa civitate me misit ad te: ut ducam te ad eum. At illa ad huc ire formidans ait. Signum quidem agnosco sed quia sanctis martiribus cosine et damiano commendata sum super eorum altare michi iura quod securam me ducet: et

tunc partem perficiat. Ille autem continuo ut dixerat sibi iuravit. Secuta ergo eum cum ad quandam locum secretum venissent: voluit eam de iumento diaboli precipitare ut eam occideret. Ad illa sentiens exclamavit. Deus sanctorum cosine et damiani adiuvam me. Vobis enim credidi et secuta sum eum. Confestim autem sancti cum multitudine de albarum ibidem affuerunt et eam liberaverunt. Diabolus vero statim evanuit. Et dixerunt ei. Nos sumus cosmam et damianum quorum iuramento credidisti: ideoque festinavimus venire in auxilium tibi. **F**elix papa artatum sancti gregorii in honore sanctorum cosine et damiani nobilē ecclesiam romae construxit. In hac ecclesia vir quidam sanctis martiribus serviebat cuius carcerem vni cruce totum sumptu erat. Et ecce dormiente illo sancti cosmam et damianum de uoto suo apparuerunt: unguenta et ferramenta secum portantes. Quorum vni alteri dixit. Ubi carnes accipiamus ut absque carne putrida locum vacuū repleam. Tunc ait alter. In cimiterio sancti petri ad vincula hodie ethiops recens sepultus est. De illo ergo affer ut huic suppleam. Et ecce ad cimiterium properavit: et coram mauri attulit. Incidentes coram infirmi loco eius coram mauri inseruerunt: et plagam diligenter ungentes coram infirmi ad corpus mauri mortui detulerunt. Evigilans autem cum se sine dolore tenuisset manū ad coram apposuit: et nil lesionis invenit. Apponensque candelam cum in cruce nichil mali videret: cogitabat an non ipse qui erat sed alius alter esset. Rediens autem ad se pro gaudio de lectulo persilium: et quid in somnis viderat et qualiter sanatus fuerat omnibus enarrauit. Qui pariter ad tumulum mauri miserunt et coram mauri precas et coram predicti viri loco illius in tumulo positam repperunt. Passi sunt autem circa annos domini cclxxx sub dioleciano.

De sancto foroseo cccxix A
Foroseus episcopus cuius historia beda scripsisse creditur: dum omni virtute et bonitate pollet: ad extremum veniens spiritum emisit. Videns quoque duos angelos ad se venientes: et eius animam deferentes: tertium vero armatum scuto cadido et gladio fulgureo se precedentem aspexit. Deinde demones clamantes audiuit. Precedam et ante faciem eius bella promoveam. Cum ergo processissent perfracti iactabant in eum ignita iacula. Sed angelus procedens scuto ea suscipiebat: et partem extinguibat. Tunc demones angelis opponentes dixerunt. Deos sermones sepe dixit: et ideo ille non debet perfrui vita beata. Quibus angeli. Nisi principalia vicia contra eum protuleritis: propter minima non peribit.